

Od ruchu na rzecz oddolnej odpowiedzi w latach 2019-2020 na przesilenie kryzysowe w elektroenergetyce do (ustrojowej) reformy energetyki

Informacja o wydarzeniu

Przedmiot wydarzenia: inicjatywa programowa i debata dwóch środowisk:

Stowarzyszenia Ekologicznego EKO-UNIA (Radosław Gawlik, Paweł Pomian, Katarzyna Kubiczek) i Powszechnej Platformy Transformacyjnej Energetyki (Jan Popczyk), z udziałem przedstawicielki Partii Zielonych (Miłoslawa Stępień).

Data i miejsce: 14 lutego, Gliwice (Miłoslawa Stępień, Katarzyna Kubiczek - uczestnictwo z wykorzystaniem aplikacji Skype).

Inicjatywa programowa – zakres tematyczny wydarzenia

Z uwagi na fakt, że dokonująca się transformacja energetyki ogarnia wszystko i ma wpływ na wszystko (na technologie, ekonomię, stosunki społeczne, środowisko przyrodnicze), w tym na nowe układanie świata, to istnieje wielka potrzeba inicjatywy programowej dotyczącej włączenia tej transformacji do debat wyborczych przypadających na 2019 r. A ponieważ istotą dokonującej się transformacji jest demokratyzacja energetyki i partycypacja kapitału społecznego, to uprawnione są wszelkie oddolne inicjatywy programowe łączące zróżnicowane środowiska. Te ukierunkowane na wypełnianie misji edukacyjnej. Te z sektora NGO. Również aspirujące do polityki. I wiele innych.

Prezentowana inicjatywa ma bardzo ograniczony zakres podmiotowy (chodzi o podmioty zaangażowane w realizację inicjatywy w jej początkowej fazie), ale bardzo szeroki kontekst programowy. Celem inicjatywy jest przyczynienie się do zwiększenia przejrzystości debaty nad transformacją energetyki (bez jej nadmiernego spłylenia), jednocześnie jednak zapewnienie jej kompleksowości (głównie poprzez osadzenie w szerokim środowisku poznawczym). Wreszcie, inicjatywa ma aspekt praktyczny: chodzi o skonfrontowanie dwóch perspektyw transformacji energetycznej – unijnej i krajowej – i dopiero na tej podstawie budowanie podstaw do konsensusu.

1. Perspektywa unijna transformacji energetycznej ponad podziałami, obejmująca w okresie budżetowym 2021-2027 syntezę: programów transformacji energetycznej, redukcji Wspólnej Polityki Rolnej WPR oraz gospodarki obiegu zamkniętego

1.1. Działania na rzecz wykorzystania przez Polskę szans wynikających z unijnej polityki klimatyczno-energetycznej

1. Sprawiedliwa transformacja regionów dotkniętych skutkami działalności wielkoskalowej energetyki korporacyjnej WEK (Metropolia Górnośląsko-Zagłębiowska, Wielkopolska Wschodnia – Zagłębie Konińskie, Dolny Śląsk –Zagłębie Turoszowskie)

2. Sprawiedliwa transformacja w regionach, które do 2019 r. były wyłączone z korzyści zmian ustrojowych w Polsce (ściana wschodnia, popegeerowskie obszary północno-zachodnie)
3. Transformacja energetyczna miast (do modelu monizmu elektrycznego) posiadająca w unijnej polityce klimatyczno-energetycznej rangę priorytetu o charakterze cywilizacyjnym (obejmującego zmianę modeli: transportu, efektywności energetycznej budownictwa, ciepłownictwa, użytkowania środowiska)
4. Transformacja energetyczna obszarów rolniczych (wsparcie transformacji energetycznej obszarów wiejskich jako mechanizm kompensujący redukcję polityki WPR, a jednocześnie umożliwiający realizację modelu monizmu elektrycznego na tych obszarach już w horyzoncie 2040)
5. Transformacja energetyczna przemysłu (transformacja energetyki przemysłowej w model prosumencki – w tendencji uwzględniający całkowicie nowe możliwości przemysłu 4.0 w zakresie użytkowania energii elektrycznej, w szczególności w zakresie zarządzania zapotrzebowaniem na tę energię uwzględniającym właściwości źródeł energii elektrycznej OZE z produkcją wymuszoną)

***Uwaga do p. 1.1.** W perspektywie budżetowej 2021-2027 programy sprawiedliwej transformacji (p. 1 i 2), a także programy transformacji energetycznej obszarów rolniczych ogólnie, p. 4 – poza regionami „poszkodowanymi” – dodatkowo muszą uwzględniać unijne systemy wsparcia na rzecz gospodarki obiegu zamkniętego oraz systemy wsparcia stanowiące „rekompensatę” spadku wsparcia polityki WPR. Wszystkie programy wzmiankowane w p. 1 do 4 powinny uwzględniać także unijne systemy wsparcia dedykowane: efektywności energetycznej w budownictwie (technologie domu pasywnego), elektryfikacji ciepłownictwa (pompa ciepła), elektryfikacji transportu (samochód elektryczny) i rozwojowi transportu publicznego, likwidacji smogu, rozwojowi zdecentralizowanego konkurencyjnego rynku energii elektrycznej.*

1.2. Zagrożenia (szkody) związane z całkowitą rozbieżnością polskiej polityki energetycznej PEP2040 względem cywilizacyjnej transformacji energetycznej realizowanej w UE (na razie zasygnalizowane tylko wywoławczo)

1. Niedotrzymanie celów klimatycznych pociąga za sobą → rosnące koszty uprawnień do emisji CO₂, te powodują → rosnące koszty osierocone w segmencie wytwórczym elektroenergetyki węglowej (bardzo silny wzrost cen na rynku terminowym nie jest już w stanie zapobiec tym kosztom), te z kolei powodują → rosnące ryzyko kosztów osieroconych w elektroenergetyce w segmencie sieciowym 440-220-110 kV (zmniejszanie się wolumenu produkcji energii elektrycznej w segmencie wytwórczym elektroenergetyki węglowej i jednocześnie duża dynamika inwestycji w sieci 400 kV powoduje zmniejszanie stopnia wykorzystania całej sieci zamkniętej 440-220-110 kV)
2. Autonomiczny charakter rządowego Programu Czyste Powietrze (likwidacji smogu), w szczególności niebezpieczny jest brak jego spójności (w świetle wymagań fundamentalnych dotyczących zarządzania trajektorią 2050 transformacji energetyki do modelu monizmu elektrycznego) z innymi rządowymi programami realizowanymi

w obszarach takich jak: termomodernizacja istniejących zasobów budynkowych i efektywność energetyczna nowego budownictwa, elektromobilność, inne

3. Duża dynamika inwestycji w gazownictwie, a także w sektorze paliw płynnych (transportowych) doprowadziła już do przeinwestowania tych sektorów na platformie monizmu elektrycznego, tym samym wytworzyła już w nich wielkie ryzyko kosztów osieroconych

4. Podtrzymywanie w polityce PEP 2040 wielkiego programu budowy elektroenergetyki jądrowej (a nawet jego zwiększenie w wariantcie wysokim do 9 GW) jest całkowicie nieracjonalne – zarówno w kategoriach platformy monizmu elektrycznego w Polsce jak i z powodu gigatrendów w energetyce OZE oraz z powodu niksującej na świecie akceptacji w sferze społecznej (między innymi z powodu braku docelowych rozwiązań dotyczących składowania wypalonego paliwa), a ponadto z powodu całkowitego rozkładu (destrukcji) światowego przemysłu pracującego na potrzeby elektroenergetyki jądrowej (zapaść kapitałowa, dramatyczny deficyt kompetencji, stagnacja technologii jądrowych, niewydolność przemysłu produkcji dóbr inwestycyjnych dla elektroenergetyki jądrowej, niewydolność realizacyjna projektów inwestycyjnych w postaci bloków jądrowych)

5. Skutki gospodarcze i społeczne dwóch prędkości transformacyjnych (zagrożenia związane ze strukturalną niespójnością polskiej naśladowczej polityki energetycznej PEP2040 – kopiującej rozwiązania z przeszłości – oraz cywilizacyjnej transformacji energetycznej UE)

2. Perspektywa krajowa (transformacji energetycznej ponad podziałami) – ta perspektywa stanowi dużą część inicjatywy programowej. Działania z nią związane są zaplanowane do realizacji „na zakładkę” z realizacją inicjatywy dotyczącej perspektywy unijnej, jednak nie wcześniej niż w maju 2019 r.

Wydarzenia i Raporty

W wydarzeniach i Raportach (oznaczonych: „TEP x/2019”), poświęconych realizacji inicjatywy programowej, uwzględnia się te, które mają szansę być zrealizowane nie tylko przez środowiska uczestniczące w TEP 3/2019, ale wszystkie środowiska zainteresowane budową kapitału społecznego pod hasłem **Transformacja energetyczna ponad podziałami**. Numeracja wydarzeń i Raportów, którą w imieniu środowisk uczestniczących w TEP 3/2019 będzie prowadziło Stowarzyszenie Ekologiczne Eko-Unia będzie uwzględniać inicjatywy wszystkich innych środowisk, o ile tylko będą one zainteresowane włączeniem swoich propozycji w jednolity system numeracji. Zastosowany poniżej system numeracji ma charakter postulatywny (hasła odzwierciedlają postulatywne ramy przedmiotowe działań). Ta numeracja w procesie realizacyjnym zostanie zastąpiona numeracją chronologiczną odnoszącą się do rzeczywistych działań.

1. Perspektywa unijna (transformacji energetycznej ponad podziałami)

1. Cykl wydarzeń:

Konferencja dla gmin wiejskich – TEP i/2019

Warsztaty robocze w wybranym województwie – TEP i/2019
Warsztaty robocze w wybranym mieście – TEP i/2019
Warsztaty robocze w wybranym klastrze energii – TEP i/2019
Warsztaty robocze w regionie zagrożonym inwestycjami energetyki węglowe (elektrownie, kopalnie, odkrywki) bądź jądrowej – TEP i/2019

2. Cykl Raportów

Bilanse energetyczne – TEP i/2019
Ustrojowa reforma energetyki – TEP i/2019
Rynek wschodzący 1 energii elektrycznej – TEP i/2019
Rynek wschodzący 2 energii elektrycznej – TEP i/2019
Regulacje prawne dla potrzeb rynku energii elektrycznej – TEP i/2019

2. Perspektywa krajowa (transformacji energetycznej ponad podziałami) – Cykle wydarzeń i Raportów zostaną uzupełnione dla tej perspektywy po opracowaniu właściwej dla niej inicjatywy programowej

Opracował: Jan Popczyk
13.02.2018